

ERDÉLYI FIATALOK

RÓMÁNIAI • MAGYAR • FŐISKOLÁS • LAP

SZERKESZTI : LÁSZLÓ DEZSŐ.

I. évf.

1930 április

4. szám.

Ára : főiskolásoknak 10, másoknak 20 Lei.

Főmunkatársak: Balázs Ferenc, Biró Sándor, Debreczeni László, Demeter János, Dsida Jenő, Jancsó Béla, dr. Jancsó Elemér, László József, Mikó Imre, Nagy József, dr. Péterffy Jenő.

Munkatársak: Babos Sándor, Bakk Péter, Balázs János, Bede Emil, Békely László, Csögör Lajos, Dánér Lajos, Demeter Béla, Ferenczy Géza, Gagy László, Gurka Vilmos, Gyallay Papp Zsigmond, Kekel Béla, Kész Antal, Kovács Jenő, Kovács József, ifj. Kristóf György, László Ferenc, Méliusz N. József, Opra Benedek, dr. Parádi Kálmán, Pogány Albert, Szabó István, Székely László, Szentiványi Elek, Takáts Albert, Varró Dezső, Vita Zsigmond, Ziegler Emil.

Tartalom:

Mikó Imre: Egyetemi egyesület felé	49
Vita Zsigmond: Faj vagy nemzet	51
Jancsó Béla: Kezdeményezés és szervezettség	52
Dr. Császár Károly: Az irodalomtanítási válság okai	53
Szabó István: A tanárkérdés	55
Szentiványi Elek: Egy új kötelesség	56
Babos Sándor: Kipergő búzaszemek	57
Demeter Béla: Gazdasági válságunk	59
Nagy József: Az Ifju Erdély	60
Méliusz N. József: A Barabás Miklós céh megalakulásához	61

Fiatal magyarok:

Magyar Diákszemle. (László József.)	62
Nemzetgyalázás vagy fajszeretet?	62

Fiatalok munkája:

„Egyházellenes-e iparos ifjúságunk?” (László Ferenc.) — Előadás Móricz Zsigmondról. — Pogány Albert: Kazinczy nyelvújítása. (Dr. Jancsó Elemér.)	63
--	----

Egyesületi élet:

A Róm. Kath. Népszövetség ifj. szakosztálya, — Az unitárius ifjúság hírei. — Az IKE főiskolás konferenciája. — A székelyek kolozsvári Társasága ifj. bizottságának előadásai. — Végzett társaink.	64
---	----

Szerkesztőség hírei.

*

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Cal. Victoriei 32. sz. Székely Társaság helyisége. Kéziratok és a lap adminisztrációját érintő levelek a szerkesztőség, illetve a kiadóhivatal címére küldendők.

Lapunk kolozsvári megbízottai: Báthory-Apor szeminárium: Kiss Árpád és Koncz István. Ref. Kollegium: László Ferenc. Ref. Theológia: Antal Gusztáv. Unit. Kollégium: Mihályfalvy Miklós.

Előfizetési díjak: belföldön: főiskolai hallgatóknak félévre (5 szám) 45 Lei, egész évre (10 szám) 80 Lei; másoknak félévre 100, egész évre 200 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak: félévre: 2,5, egész évre 4,5 P, másoknak félévre 3,5, egész évre 7 P. Csehszlovákiában: félévre 25, egész évre 50 csehszlovák korona. Jugoszláviában: félévre 40, egész évre 80 dinár. Más országokban: félévre 5 egész évre 10 svájci frank. **Előfizetési díjak dr. Péterffy Jenő ügyvédjelölt címére (Cluj-Kolozsvár, Piața Cuza Voda 14.) küldendők.** Egyes szám ára: belföldön: főiskolai hallgatóknak 10, másoknak 20 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak 50, másoknak 70 fillér. Csehszlovákiában: 5 csehszlovák korona. Jugoszláviában: 8 dinár, más országokban 1 svájci frank.

Magyarországi főbizományos: „Studium” könyvesbolt, Budapest, Múzeum-körút. Magyarországi előfizetési díjak általa is beküldhetők.

Megjelenik havonta egyszer, július és augusztus kivételével.

Nyomatott a LENGYEL könyvnyomdában Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 64. Telefon 61.

Egyetemi egyesület felé.

Irta: *Mikó Imre*

Március 26-án az I. Ferdinánd Tudományegyetemen egy tizenöt tagú bizottság jelent meg Racovița Emil rektor előtt, átnyújtva ő magnificenciájának a kolozsvári magyar egyetemi hallgatóság emlékiratát. Négy száz magyar hallgató írta alá ezt a petíciót, melyben egy faji alapon álló, egyetemileg engedélyezett diákegyesület gondolata vár megvalósulásra.

Nem váratlan fordulat ez az ünnepélyes aktus a magyar főiskolás ifjúság életében; létrejöttét tíz kisebbségi sorsban eltöltött esztendő előzte meg. Csirájából az első öt év bomlasztotta ki, a következő három év növelte fel, az utolsó két év pedig virágba szökkentette. Gyümölcsét talán mások fogják leszedni.

1925-ig a kolozsvári egyetemen a helyzet változatlan. Az a kevés magyar, aki a nemzetárulás vádját vállalva itthon maradt, a felekezeti internátusokban mindennapi életével alakítja ki a közösség gondolatát. Az egymásra utaltság, a közös érdekek megvédése, az öntudatra ébredés gondolkoztatja meg az első kisebbségi generációt afelől, hogy nyilvános testületbe lépjenek úgy, mint magyar egyetemi hallgatók. Megalakul az első közös szerv, egy ifjúsági bizottság Gál Antal, Gyarmathy Árpád, Kacsó Sándor, Pálffy Antal és Závodszy Gusztáv tagokból. Dr. Sulyok István húsvéti cikke az erdélyi magyar diákproblémára tereli az érdeklődést. A főiskolai egyesület kérdése is felszínre kerül. Minden ilyen irányú törekvésnek azonban elejét veszi az 1923. évi egyetemi szabályzat 27. §-a, mely taxative felsorolja az egyetemi szervezkedés formáit, a faji alapon álló egyesületeket nem említi. Számba vétetnek tehát az egyetem falain kívüli szervezkedési lehetőségek. Az E. M. K. É.-t jogi személységének el nem ismerése akadályozta abban, hogy ifjúsági szakosztályt alakíthasson, a fiatal Székelyek Kolozsvári Társasága még nem biztosíthatott kellő fedezetet.

Igy kerül felszínre 1927-ben egy önálló egyesülési forma Körösi Csoma Sándor neve alatt. Nagy ambícióval láttak hozzá a terv kiviteléhez. Gyarmathy Árpád, Héjja Sándor, Keresztes Zsigmond, Márton András, Parecz György és később Albrecht Dezső. Két alapszabály is dokumentálja azt, hogy a kör megalakítása a kezdeményezők komoly intenciója volt, de a megvalósulást ez a terv sem érte el.

Az 1929-es év aztán új koncepciót adott. Péterffy Jenő, Gurka Vilmos, Ferenczy Géza, Koncz István, Szentiványi Elek és Weress Béla elkészítették „A kolozsvári egyetem magyar hallgatói egyesület”-ének szabályzatát. Június 14-én első ízben jelent meg Hatjeganu Emil rektor előtt Péterffy Jenő és Szentiványi Elek, felvilágosítást kérve az egyesület megalakítására vonatkozóan. A rektor úr az egyetemi alapszabályra hivatkozva az előterjesztett tervezetet nem fogadta el, ellenben ajánlotta, hogy a magyar hallgatók szervezkedési törekvésüket valamilyen egyetemileg engedélyezett formába vezessék le. A fakultásonkénti, központi, sport és regionális egyesületek közül ez utóbbi nyújtotta a legkedvezőbb feltételeket. Így kapta a magyar egyetemi hallgatók megalakítandó egyesülete a „Székelység és Vidéke” nevet. Az egyesület magyar jellegét az alapszabály két szakasza biztosította. Az egyik a kör hivatalos nyelvének a magyart nevezi meg, a másik szerint a tagfelvétel az elnökség diszkrécionális joga. A módosított szabályzatot a rektor előzetesen jóvá hagyta és Péterffy Jenőnek a megalakuláshoz szükséges előkészítő lépések megtevésére engedélyt adott.

Június 23-án 97 főiskolai hallgató jelenlétében került először nyilvános tárgyalásra a „Székelység és Vidéke akadémiai kör” terve. Az itt megjelentek többsége kifogásolta az egyesület ilyen keretek közötti megalakítását, ami — szerintük

— csupán a székelly-magyar szeparálódás kimélyítésére vagy az egyesület elrománosítására vezethet. A kezdeményezők igyekeztek kihangsúlyozni, hogy a „Székelység és Vidéke“ csak átmeneti forma volna a főiskolai reform kapcsán felvetődő faji alapon álló egyesülethez, s így csak azt az ürt hidalná át, mely az ifjúság mai szervezetlensége és a tervbe vett magyar egyetemi hallgató egyesület között tátong. Így a gyűlés Vargha Gyula indítványára megbízta a volt „Székelység és Vidéke“ kezdeményező bizottságát egy faji alapon álló magyar egyetemi egyesület előkészítésével. E bizottság elnöke: Péterffy Jenő, titkára Szentiványi Elek, tagjai Gurka Vilmos, Demeter János, László József, Bíró Sándor, Weress Béla, Koncz István, Ferenczy Géza, Ajtai Mihály voltak. Később még bevonták az előkészítő munkálatokba Parez György, Szilágyi Olivér, Szabó T. Attila és Mikó Imre egyetemi hallgatókat.

Az ősz az alapszabályok átdolgozásával telt el s közben még a nyár folyamán az egyetemi tanács jóváhagyta az ismételten módosított alapszabályt. A „Székelység és Vidéke akadémiai kör“ megalakulása azonban végleg elmaradt, mivel az újabb és újabb értekezleteken mindinkább kidomborodott, hogy az ifjúság ezt a szervezkedési keretet nem tartja megfelelőnek. Miután a volt kezdeményező bizottság tagjai egymásután vonultak vissza, ez év március 3-án az időközben végzett dr. Péterffy Jenő bejelentette a rektorátusnak, hogy a „Székelység és Vidéke akadémiai kör“ nem alakították meg és nem is fogják megalakítani.

Ezután az események filmszerűen peregtek le. Mivel a főiskolai törvény reformja, illetve a kisebbségi törvény nemsokára szönyegre kerül, a június 23-án kiküldött előkészítő bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy petícióval fordul a rektor úrhoz és az egyetemi tanácshoz egy nemzetiségi alapon álló egyetemi egyesület létesítésének érdekében. Ugyancsak elhatározta az előkészítő bizottság, hogy jelentésének meghallgatására és az emlékirat elfogadására nagygyűlést hív össze. Az emlékiratot Albrecht Dezső, Jancsó Béla, Mikó Imre, Szabó T. Attila és Ziegler Emil szerkesztették meg. A gyűlést Demeter Gyula, Fogarasi Géza, Kekel Béla, László József, Krausz Ottó, Mihályfalvi Miklós, Gy. Pap Zsigmond, Szász Gerő és Ziegler Emil készítették elő.

A nagygyűlésről a napilapok részletesen beszámoltak. Ziegler Emil megnyitója után Szabó T. Attilát választották meg a gyűlés elnökének, míg a jegyzői teendőket Demeter Gyula, Fogarasi Géza, Koncz István, Mara Gizella és Nyágyuly Sándor végezték. Mikó Imre a nagygyűlés előzményeit ismertette, majd Albrecht Dezső az emlékiratot terjesztette elő. Gy. Pap Zsigmond román nyelven olvasta fel a petíciót és számos hozzászólás után a háromszázötven jelenlevő egyhangú lelkesedéssel azonosította magát az emlékiratban foglalt kéréssel. Ilyen impozáns, pártárnyalatokon felülálló, egyakarátú megnyilatkozása tíz év óta még nem volt a kolozsvári magyar egyetemi ifjúságnak. Komoly öntudattal, e lépés fontosságának érzetével írta négyszáz magyar diák nevét a „magnifice rektorhoz s a mélyen tisztelt egyetemi Tanácshoz“ intézett emlékkönyv lapjaira, melyeket Erdély színe, piros, arany, kék zsinór fűz össze. Még csak egy bizottságot kellett kiküldeni, mely az emlékiratot a rektor kezeihez juttassa. E bizottság tagjai: Albrecht Dezső, Fogarasi Géza, Kekel Béla, Kész Antal, Krausz Ottó, Kováts Dénes, Mara Gizella, Macskássy Attila, Mikó Imre, Nagy Tibor, Pap Ferenc, Gy. Pap Zsigmond, Szabó Judit, Szabó T. Attila, Szász Gerő, Szász Tibor, Vajna Éva és Ziegler Emil. A bizottság nevében Szász Tibor nyújtotta át március 26-án Racovita Emil rektornak a már kötetet kitévő emlékiratot.

Az első évek öntudatlanságából kicsirázott, a „Kőrösi Csoma kör“ és a „Székelység és Vidéken“ át megérett egyetemi egyesület gondolata most elérkezett végkifejlési vonalához. Kérésünk világos és félreérthetetlen: *annak az elvi jelentőségű elismerését kívánjuk, hogy az egyetem keretein belül faji alapon egyesületet lehessen alakítani. Hinnünk kell abban, hogy egy ifjú nemzedék generációs öntudata, négyszáz erdélyi fiatal szava nem fog pusztai kiáltásként elhangzani.*

Faj vagy nemzet.*

Irta: *Vita Zsigmond.*

A nép, nemzet és faj lényegét vette nemrégiben vizsgálódása tárgyául Balázs Ferenc, arra mutatva rá, hogy a fajért való küzdelem a kor legegészségesebb mozgalma, azt kell az erdélyi ifjúságnak is választania.

Kérdés, hogy helytálló-e ezek a meghatározások és megkülönböztetések és így a rájuk alapított tétel.

Ha a múlt század nagy gondolkozói, szociológusai és történészei olvasnák a Balázs Ferenc fejtegetését, valószínűleg csodálkoznának rajta, hogy mikép lehet még mindig ilyen romantikus tételeket fejtegetni. De Balázs Ferenc lehet, hogy nem foglalkozott a népek és nemzetek kialakulásának kérdésével, a nemzetiségi eszme múlt században való felébredésével kapcsolatban a nemzet meghatározásának sokféle lehetőségével és így emel mesterséges válaszfalakat faj, nép és nemzet közé.

Pedig tulajdonképen egymásba tartozó fogalmakról van szó: a népek szerzetesebb alakja a nemzet, amit annyira szokásos az állammal azonosítani és mindkettőjük alapja a faj. A nép is tömeg, épp úgy, mint a nemzet és ezért természetes célja, hogy a saját anyagi boldogulását biztosítsa a szomszédok rovására.. Ezért szükségesek a hatalom eszközei. Elsősorban az állam és aki ezt a hatalmat gyakorolja, soha sem gondol arra, hogy ezt közmegegyezéssel ruházták rá és épp oly kevésbé demokratikus, ha népek, mintha nemzetnek, vagy fajnak nevezi magát. A különbség csak az eszközökben lehet és abban, hogy mekkora az a kör és érdek, amiért harcol a hatalom.

Korunknak fajért való harcosai épp úgy a hatalmat akarják megszerezni, mint a nemzet régi harcosai és ezt a hatalmat természetesen az államhatalomban találják meg, amely a többi fajoktól kell megvédelmezze az uralkodó fajt.

* Lapunk alapelvehez, a teljesen szabad vélemény nyilvánításhoz hiven közöljük e hozzászólást, bár sok lényeges pontban nem értünk vele egyet. Balázs Ferenc választát következő számunkban hozzuk.

Szerk.

Ezek a jelszavak különbözhetnek látószólag egymástól, de nem változtatnak a lényegen, ha nem adunk a nemzet fogalmának mélyebb, igazabb értelmezést.

A nemzetről való felfogást kell megváltoztatnunk, nem pedig a nemzeti küzdelem helyett, a faji küzdelem jelszavát elkiáltani, hogy a nemzetek békés együttélését biztosítsuk.

Hogy a nemzetről való felfogásunk tiszta legyen, fontos azért is, hogy mint kisebbségi nemzet tudjuk, miért kell küzdenünk és milyen jogaink vannak az államban.

A XIX. század folyamán két elmélet alakult ki a nemzetről. A német elmélet, melynek Herder az apja, a fajban találta meg a nemzet alapját és azt mondta, hogy a fajok között áthidalhatatlan különbségek vannak, mindegyiknek különböző intézmények, különböző államszervezet felel meg. Ez az elmélet tehát biológiai adottságnak fogadta el a nemzetet és ezen az alapon követelte vissza pl. Mommsen Elzászt.

A fajok elmélete azonban megdőlt, a fajok keveredése világossá teszi egy nemzet sokágú gyökereit. Már Renan azt mondja: „Une nation est une âme, un principe spirituel“ és azóta mindinkább kialakul az a felfogás, mely egy nemzet lényegét lelki, kulturális tényezőkben keresi. Egy nemzetet a közös föld, történelem, intézmények és az egészet összefogó kultúra alakít ki, így tehát nem egy biológiai tény, hanem egy lelki adottság és elhatározás mondja meg, hogy melyik nemzethez tartozom. Ez a francia spirituális elmélet áll szemben a német materiális elmélettel és ma már csak ennek az elméletnek megfelelő kiegészítéséről lehet szó.

Vagy elfogadjuk-e azt, hogy a magyar nemzetnek faji sokszínűségére hivatkozva elszakítsák tőlünk a Kalotaszeg, Torockó, a Székelyföld tatár, német, vagy kun, besenyő ivadékait? Vajjon a Balázs Ferenc által hangoztatott faj-elmélet nem-e a névelemzésnek a nemzetiség meghatározásának különös módszereihez fog vezetni? Nem a vérközösséget, hanem az érzésnek,

kultúrának közöségét érezzük elsősorban nagyjainkkal, hívták légyen őket Hunyadyaknak, Zrínyieknek, Kossuthoknak vagy Petőfinek. Az érzés alapján a spontán elhatározástól függ a nemzethez való tartozásunk, de ez a nemzeti érzés csak generációk beolvastató, átalakító ereje által alakul ki igazán.

A magyar nemzet már rég elvesztette eredeti faji jellegét. Minden beolvadás új szint hozott belé. Ne féljünk ezektől az új színektől, csak arra ügyeljünk, hogy az az alapszín maradjon meg mindig. Igaz: egy sváb nem lesz még magyar azért, mert annak mondja magát; a nemzet lelkének kell átjárnia és ahhoz hosszú idő kell. Ha a nemzet lelke igazán erős, akkor az idegen fajtából lett író sem lesz feltétlenül hízel-

gő, limonádés. Nagy íróinknál éppen ezért ilyen megkülönböztetéseket nem is tehetünk. Petőfi is, amikor a népet dicsérte, csak a korabeli romantikus felfogást fogadta el, amit a fajmagyar Arany, Jókai stb. is vallottak, nem pedig szlávságára hallgatott.

Hogyha már most így a nemzetet lelki egységnek fogadjuk el, könnyen láthatjuk azt is, hogy nem egy az állam fogalmával. A nemzet a maga kultúrájáért küzd, nincs szüksége tehát az államra, mely a polgárok anyagi jólétét, biztonságát kell, hogy őrizze elsősorban. Kisebbségi nemzetnek, ifjúságnak kulturális javakért kell küzdenie, azt kell megvédenie, ezért független a hatalomtól és beleilleszkedhetik az állam kereteibe.

Kezdeményezés és szervezetség.

Kialakulatlan gondolkozásmódunk magyarázza azokat a gáncsoskodásokat, amelyek minden kezdeményezést egyéni akaroksnak fognak fel s vele a szervezetség eszméjét állítják szembe. Holott úgy a kezdeményezés, mint a szervezetség eszméje önmagában csak féligazság.

A mi érzésünk pedig az, hogy féligazsággal az erdélyi magyarság ma meg nem élhet. Amikor az egész mai világ válsága ennek a két erőnek, az egyéni kezdeményezésnek és a társadalmi szervezetségnek a kúsza, céltalan káosza, kivezető útát keresőknek meg kell látniok, hogy mindkét erő csak része a társadalom életének, amely egészségesen fejlődni egyik nélkül sem tud. Az egyoldalú kezdeményezés a szabadverseny-demokrácia szörnyű csődjét jelentette, az egyoldalú szervezetségi eszme pedig az egyén-ellenes kommunizmust.

Ha az egyéni kezdeményezés nem lát közösségi célokat, az egyéni önzés zsákmánya lesz a társadalom. Ha a társadalom nem ad lehetőséget az egyéni kezdeményezésre, saját sírját ássa meg, mert minden fejlődés egyéneken át, egy eszme, egy érdek által párhuzamba állított egyéni kezdeményezéseken és belőlük összefonódó tömegmozdulatokon át történik. A kettőt szembeállítani ezt jelenti: levágni

valakinek a lábát és azt mondani neki: járj! Viszont egyensúlyuk biztosítására nélkülözhetetlen egy közös öntudat, amely közösségi célt ad az egyéni kezdeményezésnek és a közösség életszükségeit egyének munkáin keresztül látja el.

Kezdeményezés és szervezetség csak egy, az élet követelményeitől kialakított új világlátás és öntudat eszközeiként biztosíthatják az alkotó emberi munka lehetőségét.

Jancsó Béla.

ADY SIREMLÉKÉT márc. 23-án leplezték le Budapesten. Az Erdélyi Fiatalok szerkesztősége kötelességének érezte, hogy annak sírjánál, akinek magyar büntudatán keresztül tudunk csak egy tisztultabb, új magyar világfelfogáshoz jutni. — a haladó magyar ifjúság többi csoportja mellett hálóját, hódolatát kifejezze. Megbízásunkból Csoma Jenő tette le az Erdélyi Fiatalok csokrát Ady Endre síremlékére.

HOGYAN FOGADTÁK AZ ERDÉLYI FIATALOKAT? Az Ellenzék márc. 22-i számában Tompa László, a kiváló költő írt meleg cikket rólunk.

A „Kévekötés“ c. unitárius ifjúsági lap II. számában ismerteti az „Erdélyi Fiatalok“ megindulását.

3. Az irodalomtanítási válság okai.

Írta: *Dr. Császár Károly*
ref. leánygimn. tanár, Kolozsvár.

Válságos-e az irodalom tanítása középiskoláinkban? S ha igen, miért? Avagy mik a magyar irodalom iránt mutatkozó érdektelenségnek okai? Oly kérdések, melyeket komoly vizsgálat tárgyává tenni, ha más és más szempontból is (hiszen több szem többet lát) kötelességünk.

Legyen szabad ezúttal néhány általánosabb és speciális (iskolai) okra felhivnom a figyelmet.

Az általános ok egyrészt pszichológiai természetű. A tanuló, vagy bárki más egy, az ő számára idegen nyelvű dolgot azért is olvas (a kényszertől eltekintve), hogy lássa: mennyire érti. Ez egy bizonyos irányú szellemi tornában való gyönyörködés. Nem a történelem esztétikai értéke, a nyelv ereje és szépsége (hiszen ezt számunkra egy idegen nyelv területén csak hosszú évek folyamán szerzett ismereteink teszik lehetővé), vagy a gondolatok mélyisége és magassága (ezt bizonyos korig értékelni is alig tudjuk) az, ami pl. a görög-római klasszikusokat olvastatja velünk bizonyos időkben. A teljes gyönyörtől, az osztatlan esztétikai élvezettől e tény még nagyon messze van s meglehet, talán soha sem is fogjuk elérni, bármint áltatjuk is vele magunkat s másokat. Lehet vizsgálati kényszer, vagy más fajta egyéni ambíció kérdése; teszem azt egy divatos (ez lehet egy-két száz éves, vagy jelenkori is) francia, német stb. író művének mielőbbi *eredetiben* való elolvasásával való üres kérdés. Ez az immár lelkiismereti vadhajtássá fajuló kérdés azonban magyar írókkal szemben (a legeslegújabbakat talán kivéve) senkit sem nyugtalanít s egy *Zrinyi, Pázmány, Faludy, Kazinczy* stb., kik anyanyelvükön szólnak (említhetném azonban *Eötvöst*, vagy *Keményt* is!) — csak *unalmat* keltenek, hiányozván az imént említett s amazokkal kapcsolatban azonnal dolgozni kezdő hajtó erők. Talán még szégyeljük is ezeket.

S van is valami abban, hogy kisebbségi (közép- vagy főiskolás) diák ambíció kérdésévé teszi (hiszen a rekordok javításának izgalmas idejét éljük!), hogy egy versenyvizsgálaton oly alaposnak látszódjék az államnyelv irodalmának ismeretében, mint bármelyik legjobb a többségi nemzethez tartozók közül.

Hogy aztán van-e ennek az egyébként nemes intenciójú versenynek valamelyes, a belső szunnyadó erőket és csirákat kibontakoztató, megtermékenyítő képessége, — ez lehet vita tárgya.

De van az általános természetű kérdésnek egy, a magyar társadalom mentalitására jellemző tünete is. A lefolyt utolsó tíz év útja igen szomorú tapasztalások köveivel van kirakra. Ez a *konjunktúra*. Igen bölcs elgondolású helytelenítése hangzott el már ennek igen illetékes román részről: ki a magáét nem becsüli, nem lehet az őszinte megbecsülője a másénak sem. Üres dicsérgetése annak, ami nem magyar és lenéző elhanyagolása (érdemszerzés okából) annak, ami magyar. Veszedelmesen terjed az a kislelkűségre valló nézet, hogy a *magyar-létezés* itt már nem lehet cél s így a magyar irodalom nem-ismerése is inkább érdem és hasznosabb lehet — mint ismerése.

Ime egy lelkiismereti altató-dal. Sok magát reprezentánsnak hazudtató magyart, — tanítót, tanárt és papot, világi és egyházi életben köztevékenységet mimelő egyént, magát magyarnak hirdető, mert a magyar betű után élő író és művészt lehetne találni, kiknek naponkint szájukon lebeg a kisebbségi sors panasz, iskoláinknak védelme körül kifejtett szizifuszi erőlködéseinknek emlegetése, szép férfias bariton hangon való szavalása Népszövetségnek, Genfnek, stb., stb. — kiknél azonban mindez alig egyéb kortesfogásnál (ut aliquid fecisse videantur!) írói témáinál stb. stb., — *mert gyermekeiket nem is járattják magyar iskolába a hasznosság elve alapján.*

Valóban sokszor felmerül e kérdés: van-e egyáltalában létjogosultsága felekezeti magyar iskoláinknak?! Azért a kis magyar irodalomért bizony még megtartani sem érdemes, nemhogy ráfizetni! S panaszkodhatik-e ezek után valaki, hogy a magyar nem józan és praktikus nép; ki emlegeti még most is a régi herdáló, mulató, vagyontpazarló, meg-nem-alkuvó magyart? Ki csinál nagy kérdést egy kis irodalomból, mikor minden olyan kifogástalanul megy? Zeng is az alig hallható, visszafojtott sírás azok között, akik még komolyan szeretnék venni ennek a józan, lovagias (konjunktúra-lovag-ias!) magyarnak sorát: napról-napra fogynak növendékeink s az ősi kollégiumok és újonnan épült gyönyörű iskola épületek nem sok híjján konganak az ürességtől.

S ha kiürülnek iskoláink — elnéptelenednek templomaink is.

Ha tehát nem szívügye korunknak az irodalom, azzá kell tennünk.

A *speciális*, iskolai nehézségek, melyek a változó és túlterhelt tantervben rejlenek, általánosan ismeretesek. De az állam részéről megvan az az el nem vitatható jóakarat, hogy mindezzel a változtatással csupán a *jobbat keresi*. Az való, hogy mióta a magyar irodalom lekerült az érettségi tárgyak közül s többé egyáltalában nem *kötelező*, csak megengedett tantárgy, azóta szem mellátható hanyatlás állt be e téren. Van olyan érettségit tett, *felekezeti magyar liceumot végzett* évfolyam is, mely a magyar irodalom újkorát, — tehát a kétségen felül ránk nézve legértékesebbet — egyáltalában nem tanulta az iskolában, mert két éve elrendelt u. n. transziós vizsgák alkalmával (mikor a 7. osztály ment érettségire), nem vétetett fel a magyar irodalom a kötelező vizsgálati tárgyak közé.

Ahelyett, hogy minden alkalmat megragadnánk, — magyaros nemtörődomséggel még a kínálkozót is futni engedjük. Iskoláinkon múlt, hogy az első és második osztályban csak heti 3 órában tanulják növendékeink anyanyelvüket, míg a román nyelv heti 5, illetve 4 órában tanítatik, mert az 1929. május 3-án megjelent *programm* szerint a fenti 3 óra *nem* a felekezeti magyar középiskolákra vonatkozik.

Ifjúsági könyvtáraink az utolsó 10 év

alatt a legsivárabb pusztulás stádiumába jutottak s ezért rendelkezésre álló anyagi erőinket könyveszerzésre kell fordítanunk. Vagy a magyar társadalmat arra kérni, hogy klasszikus értékű költőink s íróink műveit ifjúsági könyvtáraink részére juttassák.

S főként — nunc venio ad fortissimum — a célnak s modern korunknak valóban *megfelelő tankönyvekről* kell főhatóságainknak gondoskodniok. Kénytelen vagyok itt is rámutatni arra a fonák s — ha oly tragikus katasztrófával nem fenyegetne, ez esetben igazán komikus tényre, hogy 4 (négy!) felső osztályunk oly, — egyébként elméleti részében kitűnő tankönyveket használ, melyekben *a magyar költői termékek egyetlen darabjának sem jutott hely*. S egész felsőbb irodalmi oktatásunk arra a (köztük néha költői tekintetben egészen jelentéktelenekeket is magában foglaló) 60—65 darab költeményre van építve, melyeket az 1—3. osztályos könyveink tartalmaznak. Ezen *sürgősen* segíteni kell, akár a tankönyvek újabb, javított kiadásával, akár *megfelelő, minél bővebb és minél olcsóbb anthológiák* kiadásával, melyek egyszersmind a magyar család arany-könyvei is lehetnének.

Az irodalom-tanítás *módszerén* is változtatnunk kell. Meg kell becsülnünk a régit, de egyszersmind nem szabad irtóznunk a modernségtől sem. Úgy nem távozhatnak növendékeink iskoláinkból, hogy éppen a legégetőbb modern irodalmi jelenségek felől ne legyenek tájékoztatva. Nem szabad az irodalomtörténetet fászesztő *unalmat gerjesztő történeti erekllyeműzeummá* devalválunk, hanem eleven, élő és mai *modern életünknek ható tényezőjeként* kell magyaráznunk.

A *színházi ifjúsági előadások* is letértek arról az útról, mely létjogosultságukat biztosította s ma már olcsó és híg limonádét árulnak. S valóban szomorú ironiája a Sorsnak, hogy 140 éves multra visszatekintő nemzeti színházunk nem kultiválhatja a magyar drámairodalmat s nagy részben garasos mulatságot nyújtó operett-színpaddá degradálódni kényszerült. Most növvő ifjúságunkat pedig még az irodalom megbecsülésének hivatalosai is inkább a zene- és operaelőadásoknak szem- és fülkáp-ráztató, legtöbbször számára egyelőre pusztá-

külsőségekben kimerülő fényességei felé terelik — s ezzel könnyelműen segítenek még inkább elfelejteni és lenézni azt, ami miatt annyit kesergünk: az irodalmat.

Tegyük meg, amit e téren jó lelkiismer-

rettel megtehetünk s a kívánt eredmény bizonnyal nem fog elmaradni.

Csak rajtunk áll, hogy egy diszszérelmünkkel kevesebb legyen.

Kolozsvárt, 1930. március 5.

Az erdélyi magyar ifjúság jövője.

— Hozzászólások Dr. Péterffy Jenő cikkéhez. —

A tanárkérdés.

Irta: Szabó István.

Amilyen örömmel üdvözölhette Erdély magyarsága ifjúságának mind tömegesebb tódulását a belföldi s főképp a kolozsvári román egyetemre az elmúlt évek folyamán, épp oly aggodalommal kell e tény a jelenben eltöltse. A kolozsvári egyetem magyar hallgatóságának évről-évre való szaporodása nagyban igazolta az ifjúság életképességét, energiáját, melyet oly teljesen tudott átmenteni agyonreformált középiskoláinkból a baccalaureátusi vizsga hihetetlen gátjain az élethivatást formáló egyetemi tanulmányokra. E tény tehát kétségkívül sikert, eredményt, reményt és biztatást jelentett. Ma azonban már lényegesen változott a helyzet s az egyetemre való tódulást (különösen a hétszötályos liceum óta) veszedelmesnek kell ítélnünk, ha tekintetbe vesszük kisebbségi helyzetünkben folyó hátraszorítottságunkat, különösen értelmiségi pályákon, a többségi néppel szemben. Nagyjaink diplomás nyomora közismert. Kár volna több szót vesztegetni rá. E helyen röviden és informatíve az egyetemeken tanuló magyar ifjúság egy részletkérdéséről szeretnénk szólni. A kolozsvári egyetem bölcsészeti fakultásán néhány éve félelmesen nő a tanárjelöltek és tanárjelöltnek száma. A tény kulcsa egyszerű: a mindenképp egyetemi tanulmányokat folytatni kívánók előtt itt mutatkozik *egyelőre* a legkevesebb nehézség. Aránylag legkevesebb költség és időben a legrövidebb végzési lehetőség (3—4 év). És *külsőleg*, főképp életfenntartásuk szempontjából, talán itt is érvényesülnek leginkább. Itt van a nagyobb eshetőség egyházi ösztöndíjakra, a helybeli felekezeti intézetek internátusaiban való elhelyezkedésre, korrepetáló s még egyéb munkára, mely szerencsés esetben még a legszegényebb ré-

teg önfenntartásának is legalább a minimumát megtudja teremteni a tanulmányi évek folyamán. Az érem másik oldalán azonban a legsivárabb nyomorúságot látjuk. Az ifjúság ügyes-bajos dolgaival érdemének megfelelően elég sokat foglalkozó napisajtó sohasem foglalkozott e kérdéssel: a magyar bölcsészettan-hallgatók igen nagy része szegénysége, anyagi leromlottsága miatt képtelen annak a tanuló és önművelő munkának a teljességére, amit az egyetemi évek soha vissza nem hozható ideje és jövőendő pályája megkívánna. Tudjuk, hogy ennek a helyzetnek, minden hátravető hatása éppen úgy meg van más fakultások hallgatóinál is. Mennyivel szomorúbbnak és károsabbnak kell azonban látnunk e tényt a jövőendő nemzetenvelők életében. Ez nem pesszimizmus, hisz világos: *nincs károsabb és szánalmasabb alakja a társadalomnak a műveletlen tanárnál*, aki lekínozta nagynehezen kötelező vizsgáit, de azonkívül nem tanult, nem művelődhetett, mert nem tehetette, kenyérkereset miatt nem állott módjában. Talán feltehetjük a kérdést, mi lesz tanársorban a bölcsészből, aki még egyetemi évei alatt sem tájékozódhatott tökéletesen szaktudományában, s az egyetemes szellem-életben. Péterffy dr. februári cikkében kívánatosnak tartja, hogy a jogászok is, ha körülményeik megengednék, *látogatnák* az előadásokat és *olvassanak* szakkönyveket! Hogy mennyire áll ez főképp és elsősorban a bölcsészekre, azt mindenki tudja. De hol állunk még ettől s attól a magasabb szellemi formulától, melyben folytonosan és kizárólag kellene a leendő tanárnak élnie. Ennél az aktuális helyzetenél még sivárabb a jövő kérdése. Iskoláink számban megfogyatkoztak, anyagi erőben meggyengültek.

Senkit se vezessen félre az, hogy *ma* még van iskoláinknak néhány tanárra szükség, de semmi esetre sem a tanuló tanárjelöltek tömegére, kiknek az államnál való elhelyezkedésük szintén nem kecsegtető, miután a többségi nép is éppen eleget produkál, úgyannaira, hogy rövid időn belül ott is túltermelés áll elő, nem szólva arról, hogy a magyar nemzetiségű állami tanár a magyar kultúrnevelés számára elveszettnek tekinthető. Különösen állnak a fentemlítették a tanárjelöltnőkre, már csak leányintézeteink csekély száma miatt is és

valamivel kevésbé állnak a reális-szakú tanárjelöltekre (ugyanannyi tanulmányi idővel), egyrészt a hallgatók kevesebb száma, másrészt kevés időn belül kétségtelenül mutatkozó nagyobb szaktanár hiány miatt.

Röviden: az erdélyi magyar sajtóra vár a feladat, hogy állandó felvilágosító munkájával gazdasági, kereskedelmi pályák felé irányítsa a tanulni vágyó ifjúságot. A szellemi proletáriátus szomorú osztályának növekedése igen nagy veszedelem kisebbségi életünk egyensúlyára.

Egy új kötelesség.

Irta: Szentiványi Elek.

Az erdélyi magyar társadalmi probléma komplexumához tartozik egy, a maihoz méltó, speciálisan kisebbségi ügycinkkel és politikánkkal foglalkozó tábor kiépítésének megoldása. Hogy ezzel a gondolkozásra készítő problémával már sokan foglalkoztak, erdélyi magyar koponyák, egy pillanatig sem kételkedem és mi sem bizonyítja jobban fontosságát, megoldásának szükségességét, mint az, hogy mi is a nyilvánosság elé állunk ezzel a kérdéssel.

A probléma súlyos, feltétlen elintézését vár, de sokkal világosabb, semhogy részletekbe bocsájtkozzam. *Nagy felkészültségű kisebbség-jogi specialistákat az erdélyi magyar jövőnek!* Széles látókörű, mély tudású politikusokat a jövőnek is!

A mai Erdély elitjét a régi Magyarországi iskolája termelte ki jelen politikai sorsunk intézésére; parlamenti debattereink nagy része az 1918 előtti Budapesten élezte mai fegyvereit. Ma már tíz esztendei kisebbségi sorsdetermináltságunkban magunkra vagyunk utalva, hogy magunkból termeljük és képezzük ki más módszerekkel, más körülmények közt a jövőnk debattereit: közéleti őrállóinkat. Mintahogy az egyház a maga céljaira nagyszerű férfiakat képezett, külföldre küldvén őket, hogy majd itthon gazdagon gyümölcsöztessek a sokoldalú idegen iskola adományait, úgy társadalmunk másik nagy intézménye, a politikai szervezete (kb. csak e kettőnk is van) hivatott, szerintem elkötelezett, e fenti célunk előmozdítására.

Csak így tudom elképzelni problémánk megoldását, mert a mai, huzamosnak sötétedő gazdasági lerongyoltságunkban alig-alig akad apa, hogy fiát *külföldön* — és ezt hangsúlyozom, — tovább képeztesse. Egyébként is az a tapasztalatom, hogy a leghivatottabbak nagyrésze szegényebb familiákból kikerülő diák. (Nem áll ez fordítva is.) Igen, külföldön! Hogy pompás történelmi és politikai tudást szerzhessen valaki, — mert e kettő kell, — szélesebb horizontokra, más és gazdagabb bepillantásokra s szemléletekre is szüksége van. Különben jobb esetben is csak lokál-politikus marad.

Hála Istennek már elérkeztünk a kolozsvári egyetemen a magyar jogászok doktorrá avatásához. A felavatottak száma növekedni fog. Hiszem, hogy a fent tárgyalt célra hivatottak is futnak be.

Ne késlekedjünk példát venni a német kisebbségi testvéreinktől. Ők már csinálják. Mi se maradjunk el, amíg nem késő. Mindig kell őrálló az erdélyi magyar bástyákra.

Sok jó őrálló!

VEGYÜK SZÁMBA ÖNMAGUNKAT! Örömmel jelentjük, hogy önmagunknak saját magunk által való számbavételére irányuló felhívásunk nagy visszhangot keltett és többen fogtak hozzá ez irányú gyűjtőmunkához. Közülük Fekete János joghallgató kollégánk már adatokat is küldött be hozzánk eddig még számba nem vett egyetemi hallgató testvéreinkről.

Kipergő búzaszemek.*

Irta: Babos Sándor.

Csak a Kárpátok választják el Erdélyt a regáttól, de, mintha a magas hegyek a magyar lelkeket is örökre elszakítani és elválasztani akarnák egymástól. A regát már régóta kedvenc kivándorló helye az erdélyi magyarságnak, hol részben becsületes szándékkal keresnek munkát azok, akiket nem tud táplálni az anyaföld vagy akiket valamilyen csapás kergetett a nyomorba, részben pedig azok, akiket idehaza se a falú, se a város nem tud megtűrni, keresnek menedéket a regáti városokban és ipartelepeken, hol távol magyarságtól, szülőltől, egyháztól, nyugodtan fetrenghetnek a léha élet posványáiban. Még ma is, sőt! Nagy százalékban egy ilyen gyűjtőmedence a regát, ahol a mai szerencsétlen életünk hajótöröttjei keresnek maguknak menedéket. Különösen áll ez a háború után, amikor a predeáli sorompók Biharpüspökre költöztek, bár a háború után sokakat a kisebbségi sors életharca becsületes szándékkal üldözött a regátba.

A mai regáti magyarságnak csak egy nagyon kicsi része éli ki magát fajilag és egyházilag a református egyházban, akiket pedig tömegük miatt és egyéb körülmények miatt nem tud az egyház felderíteni, azok, mint széthulló kéve vesznek el a regáti élet tengerében.

Kik mennek a regátba? Munka nélkül, könnyen meggazdagodni vágyó emberek, akik a regát balkáni színezetű ipari életben remélnék valamit, kontár iparosok, akik évszakok szerint változtatni tudják szakmájukat, felkavart és felbontott családok roncsai, kalandéhes édesapák, elvált asszonyok, félrelépett feleségek, „hegyi patak“, vérű, élni vágyó fiúk és leányok, tönkrement existenciák, stb. s csak kevesen olyanok, akiket a komoly és becsületes megélhetés keresés űz a regátba.

Honnan mennek a regátba? Háromnegyed részben a Székelyföldről, de Arad, Temes, Bihar, Szatmár megye is tömegesen küld magyarjaiból a regátba, míg a többi

megyék kevésbbé. Hogy mennyien vannak, azt nem tudni, csak annyit lehet mondani, hogy „nagyon sokan“. Hiszen nincs város, gyártelep és bányatelep a regátban, ahol magyar szó ne ütné meg az ember fülét. A háború előtti időkből a magyar egyházak (kath. és ref.) szervezett és áldásos munkát is tudtak kifejtetni az akkori regáti magyarság között, mondhatni hősiességgel és kitartással. A háború és a békekötés utáni állapotok azonban mindent áthúztak. A ref. lelkekért és a többi magyarokért a bukaresti egyház folytat a jelenben nagy energiával súlyos harcot, mert hiszen magyarokat kell megtartson a magyar fajnak és a magyar nyelvnek. Hogy ennek az óriási feladatnak még nem tud megfelelni nemcsak a regát többi magyar szigeteiben, de saját városában sem, annak inkább az a nem-törődömség és felületesség az oka, amellyel Erdély összmagyarsága és az egyházak is kezelik vagy nem kezelik az ügyet. A ref. egyháznak még vannak kapcsolópontjai, amelyeken át lenyulhat elesett és züllésnek kitett testvérei után (ilyenek a régi missziói állomások, ma csak tengődő-vergődő egyházközségek), de a kath. egyház csak missziói lelkészei által mehet messzement hívei és magyarjai után. Bukaresten és Pitesten kívül sehol magyar iskola, s így nem csodálkozhatunk, ha az ott felnövő magyar gyermektestvéreink annyi idegenkedéssel, sőt ellenszenvvel néznek és fognak majd reánk nézni, mint akiknek se nyelvét se lelkét nem tudja megérteni, s idegenkedésében, mintha örök vád szólnak felénk. Pedig a regátba magyar iskolák kellenek bármi áron is. Nekünk nem fontos az az ötven magyar gyermek Galacon, akiknek szülei magyar iskolát szeretnének? A mi véreink nem idehaza vesznek el, hanem ott a Fekete tenger és a Duna partjain.

A regáti magyarság erkölcsi életéről kötetlet lehetne írni, egy borzalmas és véres regényt. Seholy annyi felület, léha és ledér gondolkodású magyar embert nem látni, mint a regátban. Megkezdve a temp-lomban való cigarettázástól el egészen a

* E cikk nem meríti ki a regáti magyarok problémáit, de figyelemztetés. Nem akarja azt mondani, hogy nincsenek ott más életet folytató magyarok is. Szerk.

perselypéNZ lopásáig paráznaságon, hazugságon és csaláson keresztül a regáti magyarság erkölcsének legszélesebb és legszínesebb skáláját lehetne leírni.

Ha az ember az anyakönyvi adatokat átnézi, megdöböntő dolgokat árulnak el azok. Feltűnő sok a törvénytelen gyermekek száma. Megvásárolt magyar leányok (valamire való román úri házban székely cseléd van), kiket hol románok, hol magyarok hoznak gyalázatba, új élet kezdésre haza már nem mehetnek, s így sülyedő életüket inkább eltakarják vagy kiöltözködve és kifestve új életlehetőségek után néznek. A házasságkötések száma is kevés, ami a paráznaságra és vadházasságra utal. Még beszéde-sebb a gyermek halandóság. 60—70% gyermekhalandóság. Okai: ápolni nem tudás, nyomor, egészségtelen, földes, penészes, rongyokkal és papírral és fűrészporral bedugdosott ablakú oduk, gyermekektől való szabadulás, stb. És nincs magyar orvos, aki segítségére lenne ennek a népnek? Bukaresten kívül tudtommal Brailán van egy magyar orvos. Sok fényt vet testi és erkölcsi életükre is a következő halotti anyakönyvi adat: Kovács Aladár 16 éves, megfagyás, Keszler Róza cseléd, hány éves, miben halt meg, nem tudni. A pap annyit jegyzett meg, hogy a bábaasszonytól temették el. Naizner Sándor 21 éves, tüdővész (egy uszályhajón jött Galacra meghalni, szüleit az uszályhaió tovább vitte, ki tudja merre?) Molnár Lajos 33 éves vérbaiban, Izsák Ferenc 33 éves alkohol áldozata, Kis Benjamin 22 éves öngyilkos és így tovább végnélkül jönnek, tüdővész, mérgezés, öngyilkosság, vérba, alkohol. Nem csodálkozom, ha a regátiak szemében a magyarság csak „bangyina“, mint csúfolni, illetve megvetni szokták a regátiak a magyarokat. E szónak nincs jelentése, de mintha csak azt fejezné ki vele: bandita, rongy, szemét, csöcselék nép. Aztán nem is csoda. Galacon már magyar koldusok is vannak, akik koldustanyák 15 lejes hálóvendégei vagy mocskos teaházak megtűrt éjszakai vendégei. Egy ízben a galaci vasúti raktáraknál egy csomagban gyermek hullarészeket találtak, az ott állók közül egy valaki megjegyzi: ezt csak egy „ungurajka“ vagy egy „ruszajka“ tette. Egészen jellemző eset. Sok lezüllött lel-

ket, akik ugyan bemondásuk szerint Erdélyben jómódú rokonságnak örvendenek (?), csak ők olyan elhagyatottak, küldtem haza Erdélybe, ahol, ha szegényen is, de mégis más erkölcsű levegőben élhet. Egyik meg is próbálta a rendőrségen a hazatoloncoltatását, de ott azt a választ kapta, hogy először lopjon, másodsor csipjék rajta és csak azután toloncolhatják haza Erdélybe. Egy érettségizett fiúval is találkoztam egyszer, akin már ruha is alig volt, állást se kapott már zülött kinézése miatt sehol, s mikor a tavalyi nagy télben fütetlen szobájában a lábai megfagytak, könyörületes kőműves mesterek csak malter hordásra használhatták. Odahaza Erdélyben éltek a szülei, de soha sem tudtam meg, hogy miért tölti fiatal magyar életének drága napjait teaházak és kávéházak bűzös levegőjében, ahová melegedni járt el a tavalyi nagy télben.

Nincs itt most arra hely, hogy mozaik-szerűen hordjam össze a regáti magyarság életrajzát. A nyomorról eléggé beszélnek a papirba csomagolt és eltemetett magyar gyermekek, a züllöttségről eléggé beszélnek az anyakönyvi adatok és a parázna képekkel kidíszített regáti magyarok lakása . . . és, hogy ezek még ma is így vannak, az meg eléggé beszél az erdélyi magyarság nemtörődőmségéről.

Valljuk be őszintén magunk előtt: gondoltunk-e vagy egyszer is arra, hogy túl a Kárpátokon százezrek élnek, kik vérünk-ből való véreink és akik testi nyomorúságban vagy lelki züllésben hullnak le az erdélyi magyarság testéről? Testét, lelkét, szellemét, nyelvét, fáját rabolja el a regát az odamenő magyaroknak. Ami ott „magyar“, az csak a duhajkodás, a korcsma, a bálók, a ponyvaregények magyar plakátjai (arra van pénz, a szennyirodalomnak van módja és módszere és ereje és kitartása utánamenni az elvándorolt magyarságnak!)

S amíg mi idehaza összekötözni szeretnők széthulló kéveszálainkat, nem veszünk észre, hogy addig szemek peregnek ki az ujjaink között. Sok, sok drága magyar búzaszem . . .

Lupény, 1930. február.

Gazdasági válságunk.

Irta: Demeter Béla.

A nyomornak két fázisát ismerjük. Először: a csüggedtség, a hallgatás, a második pedig ennek ellenkezője: a hangadás, tiltakozás s a kétségbeesés utolsó óráiban az egyetlen szalmaszálba való belekapaszkodás.

Mindnyájan tudjuk, hogy nagy és gazdag országunk lakói az utolsó, illetve második kategóriába tartoznak. Nem túlzás, amikor megállapítjuk, hogy forradalmi hangulat kezd lábra kapni. Panaszkodik a szabad s kötött pályán lévő egyén, panaszkodik a földműves is, amely köztudomásúlag igen nagy türelemmel rendelkezik.

Ebben az időben, amikor mindnyájunk hangulatára a deprimáltság tett hangfogót s amikor a különböző társadalmi rétegek abban a hitben élnek, hogy a nyomorúság skálája csak náluk ért el rekordot, talán nem lesz érdektelen, hogyha megmérjük a gazdasági válság arányait s megállapítjuk, kiket érint s milyen formában nyilvánul meg.

E célból e sorok írója statisztikához folyamodott. Statisztikánk tárgyát képező S-Udvarhely község Szamos megyében fekszik. Lakóinak társadalmi színezete és igényei, az erdélyi községek és vidéke átlagos színvonalának felületén mozognak. Az már egész természetes, hogy a nyomor kórusának erősödése az igények lényeges redukálást vonja maga után.

1921-ben a község összadóssága	1,200.000	Lei
1922 " " "	2,300 000	"
1923 " " "	4,500.000	"
1924 " " "	7,100.000	"
1925 " " "	8,000 000	"
1926 " " "	8,080.000	"
1927 " " "	8,500 000	"
1928 " " "	9,800.000	"

1929. november elsején kereken tíz millió lei. Arról, hogy ez az összeg foglalkozási ágak szerint hogy oszlik meg, sajnos, nem sikerült adatokat szerezni, de mint a helyi viszonyok ismerője, megállapíthatom, hogy az adósság arányosan oszlik meg. Az a kérdés merül fel ezekután, a község lakóinak vagyona fedezi-e ezt a horribilis összeget? A község lélekszáma 820. Tehát 12.200 lejnyi jut egy lélekre.

Eltekintve attól, hogy az illető csecsemő avagy aggkorát éli. A falu vagyona a föld. 2400 k. holdból 200 hold terméketlen, illetve földadó alá nem eső terület, míg viszont 400 k. hold holt tőke, letarolt erdő, amely harminc évig csak kárt s nem pedig hasznot hajt horribilis adójával. Tehát termőföld, vagyis kamatozó tőke 1800 k. hold, $2\frac{1}{4}$ hold esve egy lélekre, illetve minden katasztrális hold földre 5000 lej adósság jut. Egy új kérdés; vajjon, ha a bankok az elárverezés terére lépnének, értékesíteni lehet holdját a földnek 5000 lejért? A kérdésre a leghatározottabb nem a felelet, hiszen előbb említém, hogy a gazdasági válság egyaránt érint urat és parasztot.

A fenti adatok beszélnek. Holtszegények vagyunk, a föld terméke nem elegendő a leredukált igények kielégítésére. Kamatfizetés képtelenség, hiszen a fenti összeg és kamata kereken 3,000.000 lej! Hol s ki tud ma gabonát értékesíteni. A kamat is csak az adósságot gyarapítja.

És megint egy új kérdőjel: Van-e kisebbségi vonatkozása a gazdasági válságnak? E kettő vonatkozása a következő: Ellentétben a többségi nemzet helyzetével, hol az állam nyújt táperőt a kultúrintézményeknek, mi önmegtadadsból tartjuk fenn kultúrintézményeinket. Az általános nyomor azonban, a kisebbségeknél az önmegtadadás, illetve önmegadóztatás végpontját súrolja, amiből nem következtetik más, mint a szomorú való, hogy a kisebbségi, illetve magyar ember megszűnik egyházi adót fizetni; iskola fenntartásra sem jut, a gyermek nem viheti a darab fát hóna alatt az iskolába, a műkedvelő előadásoknál hiány van, fogy a hallgatóság, nem fog lapra előfizetni, a gyermeknek nem lesz honnan léleklemelegítő ajándékozni karácsonykor stb., stb. Rövidebben, megállunk a kulturális haladás tekintetében.

A gazdasági válság másik kisebbséget érintő vonatkozása a kamat. Román pénzügyezetek 20—22%-os kamatra is kölcsönöznek, ugyanakkor azonban a vidéki kisebbségi bankok nagyrésze 28—32% kamatra dolgozik. Elismerjük, hogy a ki-

sebségi pénzüzetek mostoha gyermekei a Román Nemzeti Banknak a visszleszámitolási hitel tekintetében, de ugyanekkor azt sem hallgathajuk el, hogy meg van az útja annak, hogy ezt a különbséget pótolni lehessen, vagyis, hogy egyenlő legyen többségi és kisebbségi pénzüzetek kamatlába, esetleg azonban ha lenne is különbség, nagyon kicsi.

A magyar bankok és pénzüzetek ve-

zetősége előtt nem az üzleti érdek, hanem a nemzeti misszió szempontja kell hogy álljon. A dolgozó magyarok által befizetett tőkék és kamatok a dolgozó magyarok számára jelentsenek hasznot és haladást. Hogy az országos Magyar Földhitel Intézet ezt a szempontot mennyire tudná érvényesíteni, arról egy következő számban szölok.

Az Ifjú Erdély.

Nyolcadik évfolyamában járó keresztyén ifjúsági lap. Erdély legelterjedtebb ifjúsági lapja. A Kolozsvári Református Theológiai Fakultáson alapították a theológiai hallgatók, illetőleg az Ifjúsági Keresztyén Egyesület, amelybe tömörültek. Főszerkesztője dr. Imre Lajos theológiai professzor, aki nyolc év óta fáradhatatlanul munkálkodik a lap érdekében. Felelős szerkesztői voltak: Kovács Sándor, ma s.-szentkirályi ref. lelkész, M. Nagy Ottó — ma fogarasi h. lelkész, Borbáth Dániel — ma tanulmányait folytatja Bâselben — és két év óta Nagy József, a theol. fakultás szeniora. Az újság kettőezer példányban jelenik meg. Előfizetői vannak Románia minden területén lakókon kívül, Magyarországon, Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Ausztriában, Svájcban, Franciaországban, Angliában és Amerikában.

Célja: segíteni az erdélyi magyar középiskolás, iparos, földműves ifjúságnak abban, hogy magyarságát megőrizhesse s az Isten útjain járjon. Minden tekintetben a legjobb barát akar lenni, aki legjobban megérti az erdélyi ifjúság tragédiás sorát, aki legjobban meglátta és meg fogja látni azt a sok mulasztást, ami a lehetetlen tanterv miatt ifjúságunk nevelésében egyre jobban üti fel a fejt s akinek baráti keze bizonyára a legigazibb segítség. Pótolni kívánja mindenben az önképzőköröket. Az irodalmi részben a magyar irodalom nagy alakjait ismertetjük, közölve munkáikból a lehető legfrappánsabb szemelvényt. *Könyvszemle* rovatunk a legigazibb kritikát kívánja szolgálni. meg akarja ismertetni Erdély ifjúságával azokat a munkákat, amelyeket,

hogy harcában ki ne dőljön, meg kell ismernie. Külföldi írókról minden számban írunk. A klasszikusokra vagyunk természetsszerűleg csak tekintettel.

Megmondottuk, még mielőtt Szegefü Gyula és Rugonfalvi Kiss István vitája megindult volna, hogy Bethlen Gábor személyiségét a Regnum Marianum szemszögéből nézve megérteni nem lehet! Minden tekintetben az erdélyi feladatokat tartjuk szem előtt, illetőleg igyekszünk ezeket a feladatokat minél jobban megvilágítva, elkülönítve Erdély magyar ifjúságával minél jobban megláttatni.

Az örök „igen“ és örök „nem“ harcában egészen speciális az állásfoglalásunk: nem akarjuk kiélezni azokat az ellentéteket, ami öreg és fiatal között fennáll, hanem a két nemzedék harcát úgy kívánjuk irányítani, hogy az harc legyen, de nem egymás ellen, hanem együtt a nagy földi árnyék ellen: a Bűn ellen. Itt jutotunk el lapunk keresztyén értelmezéséhez. *Mi Munkánk* című rovatunk bibliaköreink, ker. egyesületeink segítője. Meglátatja, hogy az erdélyi problémákat csak akkor tudjuk megoldani, ha Isten országa építése mellett való demonstrációnkból fakad a megoldani-akarásunk. Van speciális *Leányrovatunk*, *Testnevelés*, *Zenerovatunk*, — ez utóbbiban a magyar zene történetét ismertetjük. De egyik legfontosabb rovatunk a *Somvirág* rovat. Itt Erdély legfiatalabb írni és verselni akaróinak írásait, költeményeit hozzuk. Ebben a rovatban azonban nem könnyű helyet szerezni. Tudjuk, hogy igazi művészetre, értékesre való nevelés ott lehetséges csupán, ahol igazi és szigorú a kritika. Ugyancsak az ifjúság

írásra buzdítását kívánjuk elérni azzal, hogy évenként megrendezzük nagy *szellemi tornánkat*, amelyen irodalmi, történelmi, tudományos, természetrajzi és művészeti tételek szerepelnek. De nem hagyhatjuk említés nélkül a természetrajzi, a technika minden újdonságát ismertető cikkso-rozatunkat, amelyek mind tudományosan képzett emberek tollából kerülnek ki, céljuk nem a szenzációhajhászás, hanem az ismertetés.

*Munkatárs*a ennek az újságnak minden erdélyi magyar lélek, aki világosan meglátta azokat a bajokat és veszedelmeket,

amelyek kultúránkat veszélyeztetik s akik meglátták, hogy az erdélyi magyar kultúra fenntartóira: a jövő generációra féltő szeretettel kell vigyázni. Ez a szeretet íratta és fogja iratni velük minden írásukat, hiszen az Ifjú Erdély, tekintettel a lap olcsó előfizetési árára, (egy-egy évre csupán 140) — tiszteletdíjakat egy cikkírónak sem adhat. Ezt a lapot a szerkesztők és a munkatársak szeretete tartja fenn: kérдем: szabad-e mellette úgy elhaladnunk, hogy ne vegyük észre?

Nagy József.

A Barabás Miklós céh megalakulásához.

Egyre-másra új hajtások vernek ki Erdély földjéből, bizonyosságú annak, hogy elérkezett a súlyos katasztrófák utáni ébredés ideje. Erdély földje dús, áldott és hajtásai erősek. Akik most ütötték fel a fejüket, azt a generációt képviselik, melyet a nagy katasztrófák épp életbe indulásuk idején leptek meg. Kilenc erdélyi képzőművész, — *a legjobbak és az ifjúszeleműek fogtak össze* a Barabás Miklós céhben, hogy megmutassák ennek a kis világunknak és ha meg nem törnek, a nagy világnak is, hogy van erdélyi magyar képzőművészet, mely jogosan kíván helyet a mai világban. Művészetük bizonyítja azt, hogy *nincs okunk szégyenkezni* se Budapest, se Bukarest, se Berlin, se Páris előtt. Mert ezeknek a művészeknek véres verejtékesen összehordott anyaga százszázalékosan művészi jelent és az élet talajában gyökerezik, attól elválaszthatatlanul és avval együtt élők.

A céh alapító tagjait oly nevek képviselik, melyek közül a legtöbb már túlszárnyalt az erdélyi határok csúcsain. Így: Jándi Dávid, Mund Hugó, Nagy Imre, Podlipny Gyula, Szolnay Sándor, Udvardy Géza és Vargha Albert a festők, Gallas Nándor a szobrász és végül Kós Károly, aki a céh összetartó és indító ereje. Ő tömörítette az erdélyi művészek legjobbait a 48-as évek nagy székely festője, Barabás Miklós neve alá. Együttes elhatározásból, minden külső segítség nélkül indultak azután el azon az úton, mely Er-

dély földjén a becsületes és tiszta művészet igazi értékelését akarja kivívni és biztosítani a nyomorult helyzetben élő, értéket képviselő erdélyi művészek életlehetőségét azáltal, hogy tervszerű kollektív munkával nevelik a közönséget. Harcolnak a művészet útonállói: a dilettánsok és tehetségtelenek ellen, melyektől ma Erdély földje hemzseg. Harcuk szól a megtévesztő újságkritikák ellen, melyek leginkább okai annak, hogy közönségünk ítélete leromlott és az igazi művészet a közönség szemében elértéktelenedett. A programjuk egyik legfontosabb pontja, az erdélyi három náció kultúrközeledését minél előbb megkezdeni, amit úgy óhajtanak megvalósítani, hogy időnkint meghívják kiállításaira úgy a szász, mint a román képzőművészek legjobbait (esetleg azokat idővel az egyesülésbe bevonják). Céljuk még az igazán kvalitást képviselő művészeket maguk mellé gyűjteni.

A céh első etappeje a kolozsvári KAC klubban rendezett bemutatkozó kiállítás, melynek tartalma és anyaga bizonyítja, hogy *ennek az egyesülésnek programja a harc, az élet és a tisztesség*: az, amire nekünk ma Erdélyben szükségünk van.

Méliusz N. József.

A KOZELMULTBAN avatták doktorrá Udvardy László orvostanhallgatót. Üdvözljük az új magyar orvos-doktort.

Akarod-e, hogy lapunk nagyobb és olcsóbb legyen?

Gyűjts új előfizetőket!

FIATAL - MAGYAROK

A magyarság mai helyzete a létfenntartás ösztönével sürgeti a magyar faj európai hivatásának áértékelését és a régi gondolkozásmódnak és világlátásnak a történelmi szükségyszeriség követelte megváltozását. Lapunk számon akarja tartani a különböző körülmények között élő egyetemes magyar fiatalságnak minden olyan megnyilvánulását, melyben ennek az új magyar öntudatnak és világlátásnak a körvonalai bukkannak elő.

MAGYAR DIÁKSZEMLE. A csehszlovákiai magyar egyetemi és főiskolai ifjúság kéthavonta megjelenő folyóirata. Főszerkesztő: Györy Dezső.

Kolozsvári főiskolai hallgatók évről-évre nagyobb érdeklődéssel figyeljük a csehszlovákiai főiskolákon és egyetemeken tanuló magyar ifjúság megmozdulásait. A *Vetés*, a *Sarló* munkája, a regös mozgalom után — melyeket lapunkban már ismertettünk —, ez az ifjúság most a Magyar Diákszemle megalapításával mutatja be életrealitását.

Bizonyos büszkeség tölt el mindnyájunkat, mikor hallunk a csehszlovákiai magyar ifjúság munkájáról: ők ocsudtak fel először a nagy kábultságból, 1920-ban már megalakítják az első magyar akadémiai kört a brüni politechnikán, melyet követnek a többi főiskolák magyar diák-egyesületei. 1926 óta az évente megtartott egyetemes, nagy magyar diákkongresszusokon pedig igazán kijárták a csehszlovákiai magyar főiskolások a kisebbségi ifjúság életiskoláját. Öntudatra ébredt ifjúság öntudatos munkáját szolgáló folyóirat a Magyar Diákszemle.

Irányelve, szelleme, célja az, ami a mi lapunké is. Új utakat keresni a világháború utáni kialakulatlanulanság problémakomplexumából, kérdéseket meglátni, kérdéseket felvetni és nevelni azt az ifjúságot, melynek sorselhívása van a kisebbségi magyarság életében.

A különbség — az adott helyi viszonyok általi meghatározottságokon kívül — csupán annyi, hogy a csehszlovákiaiak előbb vannak jó tíz esztendővel, mint mi. Ők már „elméletileg radikálisak“, (dr. Sulyok István megállapítása), míg mi csak „irreális és lírai szemléletűek“ vagyunk még mindig.

A Magyar Diákszemle első számának az egyes cikkei, de főleg a szemináriumi munka rovata elibénk tárja a csehszlovákiai

kiai ifjúság tíz éves multját, a kibontakozás történetét, a problémákat, mellyel foglalkoznak és célkitűzésüket. Szép munka és dicséretes célkitűzés! Egy kis cikk azonban a problémák rovatában gondolkozóba ejt és kikívánczok belőlem a kérdés! Hát ott is? Az „elméletileg radikálisok“-nál is és nem csak nálunk a líraiaknál?! *Hiányok: kevés terv valósul meg; nem mindenki dolgozik öntudatosan; párt-harc elképzelt ellentétekért; klikkek; személyes önzések; sértődések!* Ez turáni átok a magyarság életében? Lesznek-e új arcú magyarok?

Háládatlan, de épen azért szép és fel-emelő a probléma felvető munka, az új utakat kereső munka, az új arcú magyarok munkája!

A Magyar Diákszemlét én nem tudom ismertetni, de kérek mindenkit, hogy olvassa. *László József.*

Nemzetgyalázás vagy fajszeretet?

A *Sarló* szövetség, a csehszlovákiai magyar főiskolások egyik munkás, úttörő csoportja március 15-én Petőfi szobrára Budapesten koszorút akart letenni. A koszorú szalagjai a magyar, román, tót, cseh, szlovák, horvát, szerb trikolorok voltak és egy veres szalag. A budapesti magyar diákegyesületek megbotránkozással vették tudomásul a tervet és közbejárásukra a főkapitányság tanácsolta a sarlósok küldöttségének, hogy álljanak el tervüktől. A koszorút így Brogyányi Kálmán, a Magyar Diákszemle egyik szerkesztője a *Sarló* nevében a Táncsics Mihály sírjára tette le. A magyarországi diákság nagy gyűlésben tiltakozott a „botránys merénylet ellen“. A parlamentben interpelláció hangzott el és a *Sarló* tagjait „érvényesülni vágyó fajarulóknak“ és a *Sarló* munkáját a „csehszlovákiai külpolitika exponenseinek“ bélyegezte meg a magyar parlament.

A *Sarló* nevében Balogh Edgár és kilenc társa nyilatkoztak (a nyilatkozat a Pesti Napló március 23-i számában látott napvilágot) a vádaskodások és megbélyegzés ellen s kifejtik a *Sarló* programját, az állami és nemzeti közeledések szükségességét, a Duna-konföderáció apaságát. A koszorúra nem a kelet európai államok, hanem a *nemzetek* színeinek a szalagjait tették és evvel mintegy szimbolizálni akarták Kossuth Lajos dunai konföderációjának korszerű változatát: a kelet európai nemzetek egymásra utaltságát. A vö-

rös szín pedig „a megoldatlan földkérdésből következő szociális történelmi szükségességeket“ fejezi ki.

Sorselhivatásuk, elrendelt útjuk tudatában, érezve az új erőre bontakozó magyar génuszt, vállalják a sarlósok a megbélyegzést is és a nemzetgyalázás vádját is. Azt hirdetik most is, hogy „a magyarság történelmi szerepe katasztrófába full, ha nem mi, építő szándékú magyar értelmiség készítjük elő, hanem az ellenállhatatlan történelmi erők vak kitérésére bízunk a jövőt.“

FIATALOK-MUNKÁJA

Egyházellenes-e az iparos ifjúság?

E kérdésről Csögör Lajos *orvostanhallgató tartott előadást* az I. K. E.-ben.

Az előadó először is a kérdés tanulmányozásának a fontosságára hívja fel a figyelmet, tekintettel arra, hogy a községi választások megmutatták, hogy Erdély nagyobb városaiban mindinkább előtér a megszervezett munkásság.

A munkásifjúság a szakmunkások és idegen vezetők befolyása alatt állva, tudatosan egyházellenes. Nálunk ma csak azt látja, hogy az egyház a túlvilágot emlegeti, szemeit az égre fordítja, de ellenértés álláspontra helyezkedik a munkásság érdekeit védő szociálistussal. Ezért undorral fordul el az egyháztól.

Angliában azonban a jelenlegi parlament lelkész tagjai majdnem mind a szociálista párthoz tartoznak. Pár héttel ezelőtt egyik anglikán püspök felszólította a papságot, hogy a tömegek hitének megmentésére támogassák a szociálista kormányt.

Az egyház nálunk se nézheti tovább a munkásifjúság rettenetes helyzetét. Tenni kell valamit! Először is meg kell ismerni a szociálistust. Javasolja jövő évre esetleg egy szemeszterre terjedő szeminárium rendezését a szociálistussal.

Előadás után hosszantartó és eleven hozzászólások voltak, melyek azt hangsúlyozták, hogy foglalkozni kell ezzel az előző nemzedék által annyira elhanyagolt kérdéssel.

László Ferenc.

MÓRICZ ZSIGMONDRÓL, a magyar regényírás egyik leghatalmasabb alakjáról *dr. Jancsó Elemér* főmunkatársunk márc. 28-án egy órás előadást tartott az Erdélyi Irodalmi Társaság által rendezett „Magyar regényírók“ ciklusban.

*

POGÁNY ALBERT: *Kazinczy nyelvújítása*. Megjelent Pécsen. Dunántúl nyomda.

Pogány Albert, a fiatal enyedi tanár ahhoz az irodalomtörténész generációhoz tartozik, amelyik a francia esztétika eszméin növe fel új szempontokból igyekszik rávilágítani a régi magyar irodalom problémáira. Kazinczyról szóló munkája fejezet egy nagyobb tanulmányból, mely már a most megjelent részlet után is — bátran mondhatjuk — kitűnőnek ígérkezik. Pogány Horváth János iskolájából került ki, abból az iskolából, amely egy eddig kevésbé figyelembe vett szempontból: a stílus szemszögéből vizsgálja irodalmunk régi nagyjait. Már e szempont újdonsága is kizárja a régi úton való haladást, de ettől eltekintve is e látszólag csak irodalomároknak írott könyv általános érdeklél bír. Pogány eleven, költői stílusa teszi élvezhetővé, frissé, maivá Kazinczy nyelvújítási törekvéseit. Fiatal munkatársunk művére őszinte örömmel hívjuk fel olvasóink figyelmét és nagy érdeklődéssel várjuk a kitűnő tanulmány többi részének megjelenését is.

Dr. Jancsó Elemér.

EGYESÜLETI - ÉLET

A RÓM. KATH. NÉPSZÖVETSÉG EGYESÜLETI SZAKOSZTÁLYÁNAK HIRÉI. Március 23-án a belső erdélyi kúria tartott gyűlést, melynek keretében dr. Frána Péter ker. isk. igazgató a külföldi ifjúsági mozgalmakról adott elő. Március 30-án a határvidéki kúriának volt gyűlése, melyen Nagy Zoltán, a kúria vezére, számolt be a Confédération Internationale des Étudiants mult évben Budapesten rendezett kongresszusáról. Utána Blédy Géza ismertette a róm. kath. Népszövetség egyetemi szakosztályának külföldi kapcsolatait. A gyűléseket hozzászólások, érdeklődések és indítványok élénkítették. A Népszövetség egyetemi szakosztályának munkássági keretében illeszkedett az a tíznapos mezőgazdasági tanulmányút is (márc. 18—28-ig) Budapesten, Gödöllőn és Mosonmagyaróváron, melyen — az E. G. E. vezetése mellett, — a szakosztálynak mintegy 20—25 tagja vett részt.

D. J.

AZ UNITÁRIUS IFJUSÁG HIRÉI. A *Dávid Ferenc Egylet Ifjúsági Körének Egyetemes Szervezete* április hó 12-én tart választmányi gyűlést, melyen számba veszik a télen lefolytatott falúfejlesztési akciójuk eredményeit, melyről az „Erdélyi Fiatalk” is beszámolt. — Április 15-án adja elő előképekben a kolozsvári unitárius ifjúság a keresztút 12 jelenetét. — A „Kévekötes” c. ifj. lap harmadik számában Balázs Ferenc folytatja Dakó János c. világműről a sorozatát, Máthé Sándor ír Isten országáról, az Új Vadrosák című rovatban pedig földműves és iparos ifjak írására találunk. Hosszú tanulmány igyekszik az amerikai gazdasági krízisből kifolyólag mezőgazdasági válságunkra írt adni. A lapot számos linoleum metszet teszi változatossá.

MÁRCIUS HÓ 30-ÁN, VASÁRNAP, TARTOTT AZ I. K. E. A HELYI FŐISKOLÁSOK RÉSZÉRE EGY KONFERENCIÁT. A délelőtti részén jelen voltak mintegy 40-en. — A konferencia fél 10 órakor kezdődött. A bevezető szavakat dr. Tavaszy Sándor tartotta. Az alapgondolat az volt, hogy Krisztus az egyetlen életlehetőség. — Ez után a Determinizmus és keresztényiség problémájának a megbeszélése következett. Alapos természet-tudományi (László József), majd jogi (László Ferenc) megvilágítás után, a kérdés az ok, akaratiság és a szellem világának viszonyában éleződven ki, élénk és életre való hozzászólások voltak. — Látszott, hogy a kérdés egyetemes érdekű; s a résztvevők is általánosan érdeklődő emberek. — A d. e. része a konferenciának ezzel fejeződött be. — Délután László Dezső, az I. K. E. utazó titkára, lapunk szerkesztője nagyértékű előadást tartott azokról a hiányokról, amik miatt az egyházban a világiak nem fejtenek ki a roppant szükségekhez mért munkát. A közöny, öntudatlanság és szervezatlenség aggasztó jelenségeit mutatta be adatokkal alátámasztott ki-

tűnő előadásban. Az utána következett vita ifjúsági életünk aktuális kérdéseire is folytatódott s érdekes hozzászólásokra adott alkalmat, melyek részben kárhoztatták az új és új kezdeményezéseket és egyedül az egyházat jelölték meg a szervezkedés biztos alapjául, másrészt viszont kiemelték a kezdeményezés nagy társadalmi jelentőségét a szervezethez melletti, az ifjúsági kezdeményezéseket, egy a maga szükségleteire szerveket teremteni akaró öntudatlanság jeleként fogva fel és az egyházi szervezetek mellett főleg közigazdasági szempontból, társadalmi egyesületek szervezésének szükségességét hangsúlyozták. — Dr. Imre Lajos theol. professzor nagyértékű előadása a mai ember abszolút valóságot vágyó lelkiéletéről zárta be az előadások sorát, mely után barátságos hangulatú tea volt, amelyen érdekes hozzászólások hangzottak el az egyházaknak a munkássággal szemben fennálló köteleességeiről.

A SZÉKELYEK KOLOZSVÁRI TÁRSASÁGÁNAK IFJUSÁGI BIZOTTSÁGA által rendezett jogi szeminárium során márc. 27-én dr. Bartha Ignác: Az agrárreformról, márc. 29-én pedig az elfoglaltsága miatt akadályozott dr. Balogh Artur helyett dr. Sul yok István: A Népszövetség és a kisebbségek címen tartottak előadást. — Ez úton is felhívjuk mindenki figyelmét, hogy ápr. második felében dr. Kertész Jenő 3 előadást tart „Demokrácia, szocializmus és a kisebbségi kérdés” címen, a ciklus befejezéséket pedig dr. Paál Árpád tart két előadást a székely autonómia problémájáról.

TRAGIKUS HALÁLESET. Bartha Lajos IV. éves theol. hallgató testvérünket hirtelen bekövetkezett, mandulagyulladásból származó vérmérgezés kiszakította erdélyi magyar főiskolás ifjúságunk testéből. Halála megrendítő hatást és őszinte részvétet ébresztett a magyar főiskolások között, annál is inkább, mivel az elhunytnak sok nehézséget és akadályt kellett leküzdenie, míg eljuthatott a theologiai tanulmányok negyedik évéig. Akkor ragadta el a halál, mikor már közel állott célja eléréséhez, hogy lekipásztor lehessen. Holttestét szülei hazavitették és szülőfalujában, Bere szilágymegyeyi községben temették el febr. 19-én. Emlékét meg fogjuk őrizni szíveinkben.

VÉGZETT TÁRSAINK. A kolozsvári „Regele Ferdinánd I.” Tudományegyetemen legutóbb következő gyógyszerésztanhallgató társaink végeztek: Kilyéni Sándor, Mártonfi Zoltán, Muszkoj Imre, Sallai Lajos és Vers Antal. Fogadják szívből jövő jókívánságainkat.

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. János Gáspár.

Magyar diákok! Ne mulasszátok el a húsvéti szünetekben az Erdélyi Fialatok terjesztését!
Aki 10 előfizetőt gyűjt, lapunkat egy évig ingyen kapja.

A szerkesztőség hírei.

A szerkesztőség hivatalos órái: minden szombaton d. u. 2—3-ig.

Kiadóhivatali órák: hétfőtől péntekig, naponta d. u. 2—3-ig.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj—Kolozsvár, Cal. Victoriei 32. Székely Társaság helyiségében.

Postán érkezett előfizetések nyugtázása

Nagy Teréz 80, Léber Erzsébet 80, Lukács Magit 80, Dénes Irén 80, Magyarai Magda 80, Simon Anna 80, Jenei Erzsébet 80 Leu (Székelyudvarhely, Tanítóképző intézet), Vernes Gyula Budapest 11.5 pengő, Erdélyi Férfiak Egyesülete Budapest 7 p., dr. Zakariás G. Sándor Budapest 3.50 pengő, Abaffy Béla Budapest 4.50 pengő, Gergely Pál Budapest 3.50 pengő, Midi Budapest 14 pengő, dr. Imre

Sándor Budapest 10 pengő, dr. Fenyves Budapest 5 pengő, Studium Budapest 1 évre, Takáts Albert Székesfehérvár 75 leu, dr. Ambrus Pál Budapest 40 leu, Urbán Andor Désakna 200 leu. Vámszer Géza Csikszereda 100 leu, Moess Alfréd Budapest fél évre, Kócsi Erzsébet Budapest 105 leu, Nagy Ottó Fogaras 1 év, dr. Bodor Antal Budapest 1 év 80 leu, Fodor Dezső Kvár fél év, Soós Imre Bcr. 1 év, Diák otthon Bcr. 1 év, Kós Ferenc K. Bcr. 1 év, Vita Zsigmond Enyed 1225 leu, Zetelaki Gazd. Tptár fél év, Tüdös János Arad fél év, dr. Ferenc Balázs Gyszentmiklós fél év, Biró Sándor Udvarhely fél év, Fővárosi Ped. Könyvtár Bp. 1 év, László Kálmán Brassó fél év, Andrási Tivadar, Döme Bálint Sgyörgy fél év, Geréb Tibor Kv. 1 év. Új előfizetőt gyűjtöttek: Dániel Viktor tanár Nagyenyed, Bakk Péter tanárjelölt Bukarest, Antal Margit és Vajna Judit tanárjelöltek Kolozsvár, Vita Zsigmond tanár Nagyenyed, Lőrinczy Gizi tanítóképezdei növendék Székelyudvarhely. Debreczi Sándor tanár Sepsiszentgyörgy felülfizetett 70 Leit.

Vegyük számba önmagunkat!

Tíz éves szervezetlenségünk következménye, hogy még ma is csak hozzávetőlegesen tudjuk, hány magyar főiskolai hallgató van az egyetemeken és a különböző főiskolákon. Még Kolozsvárt is, ahol viszonylag nagyobb a szervezethez, sincs nyilvántartva a főiskolai hallgatóknak csak a fele, a másik feléről azt sem tudjuk, hogy él, mivel foglalkozik, mik az anyagi és a szellemi szükségletei. Ez a helyzet még rosszabb a többi egyetemi városban.

Az Erdélyi Fialatok szerkesztősége annak elkerülhetetlen szükségét belátva, hogy mindnyájan mindnyájunkról tudjunk, állandó

pályázatot hirdet azoknak felkutatására, akik eddig egyik ifjúsági egyetbe (Róm. Kath. Népszövetség Ifj. Szakosztálya, IKE, Dávid Ferenc Egylet, Székely Társaság) sincsenek beíratkozva. Aki tíz ilyen nevet gyűjt (pontosan feltüntetve lakását, vallását, fakultását és hogy hányad éves) az egy évre ingyen kapja meg lapunkat. A gyűjtések olvasható irással a szerkesztőség címére küldendők. A gyűjtéseket lapunkban is nyilvántartjuk.

Önmagunknak kell számba vennünk önmagunkat!

Az Erdélyi Fialatok szerkesztősége.

Balázs Ferenc főmunkatársunk: „BEJÁROM A KERÉK VILÁGOT” c. könyvét azok, akik kiadóhivatalunkban veszik meg 225 Leus ár helyett 150 Leuért kapják. Vidéki rendelés esetén a portó költséget külön felszámítjuk.

Magyar Diákszemle

a csehszlovákiai magyar egyetemi és főiskolai ifjúság kéthavonta megjelenő folyóirata.

Főszerkesztő: György Dezső.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BRATISLAVA, Kórház-ucca 1. szám.

Mi Lapunk

a csehszlovákiai magyar középiskolai ifjúság havonta megjelenő folyóirata.

Szerkeszti: Scherer Lajos.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
LUCENEC, Madách-ucca 11. szám.